

יחידת סיור 90
 יח' באב, תשכ"ז
 24.8.67

אל: אל"מ אליעזר אמיתי, מח"ט 16.
 מאת: רס"ן יוסי לנגוצקי, מפקד יח' סיור 90. ("הסיירת - הירושלמית")

הנדון: השגות לנושא כיבוש "יעד מבוצר"

א. נסיונה של יחידת סיור 90, בעת מלחמת ששת הימים, בכיבוש יעדים מבוצרים (מוצבי "הנקניק" ו"הפעמון"), מחייבני להעלות בפניך מספר השגות לנושא זה. נושא זה הועבר בצה"ל – כשכל השיטה תואמת ללחימת לילה. נסיונו מורה שפעולות בסיסיות שנלמדו על ידינו במשך שנים אינן נכונות שעה שהמדובר בלחימת יום. סכום לקחי היחידה מורה כי בתנאי אור יום, עדיפה "שיטת הצייד" המובאת להלן.

1. טיהור תעלה:

(א) התרגולת – הגששים יורים צרור(ות) לכל פרק תעלה. ענין זה נכון כשהמדובר בלילה, בו תנאי הראות אינם מאפשרים לקבוע באם מצוי מישוהו בתעלה. מאידך, נוהג זה פסול מאחר והירי לא רק שאינו תכליתי, אלא מסכן את הכוח הלוחם. זאת מכיוון ש:

- 1) הירי גורם לגילוי מקומם של הגששים, וכיוון התקיפה של הכוח
- 2) הגששים מבזבזים תחמושת ומסתבכים שלא לצורך בהחלפת מחסניות ו/או מעצורים.
- 3) הירי בתעלה הינו סתמי – כשאין בה איש מסתבר שהכוחות השונים שנלחמו ב"נקניק" (ב"פעמון" הגיעו כל אחד בנפרד, מיד בשלבי הלחימה הראשונים, למסקנה זאת). אי לכך ננקט הצעד הבא: "הגששים יורים רק כשמזדמנות מטרות" בין אם אלו חיילי אויב, או עמדות, מעבריים וכד' הדורשים כיסוי באש ע"י רתקים למיניהם.

(ב) התרגולת בלילה גורסת – "תנועה בתוך התעלה בלבד, במהירות המקסימלית." מגבלות התרגולת שכוחה יפה אמנם לתנאי לילה הינן:-

- 1) המעטת כושר האבחנה והתצפית של הלוחם.
- 2) הגדלת סיכוייו להסתבך במפתיע באש ורימונים במצב נחיתות.
- 3) הפחתת כושר התמרון, הסיוע וניצול כלי הנשק שבכוח.

מבלי להתעלם מחשיבות המהירות שבטיהור, שהרי אין להפכה ביום לעקרון יסודי. נסיונו מורה, כי בתנאי אור- יום עדיפה תנועה שקטה, מתגנבת ומחו שבת ולו גם איטית. בדרך זאת, כשהיא מלווה כמצוין בסעיף הקודם, בירי למטרות בלבד, באה לביטוי טכניקה "הצייד הנבון".

בענין זה מן הראוי להוסיף כי העלאת לוחם (ים), במקרים ספציפיים, לתנועה בדרוג קל מאחורי הגששים, מחוץ לתעלות, הוכיח את עצמו הן ב:-

- 1) תצפית מסייעת לגששים בא יתור חיילי אויב, עמדות ו/או תעלות צדדיות מאוישות טרם היתקלות הגששים בהם.
- 2) מתן סיוע לגששים, במקרים רבים, אשר רק לוחמים שמחוץ לתעלות יכלו לבצעו, וזאת ללא כל מגבלה בסוג הנשק המופעל, שלא בדומה לתעלות.
- 3) אבטחת הכוח שבתעלות, לגיחות מהאגפים.
- 4) ייצור אש, לעבר חלקים מרוחקים שביעד, לצורך "אמנעה".

2. טיהור עמדות ו/או בונקרים: (לילה ויום כאחד).
- התרגולת גורסת – הגששים יורים צרור (ות) לפתח העמדה, שעה שהם חולפים על פניה ומכריזים "עמדה מימין" וכד'. המפקד שאחרי הגששים מקצה חוליה לטהור העמדה, לראשונה ע"י זריקת רימון ואח"כ ע"י חייל שנכנס ומטהר אותה באש. מגבלות התרגולת הנ"ל:
- (א) מעבר על פני פתח העמדה, חושף את הגשש במידה מסוכנת שלא לצורך – ללוחמי האויב שבתוכה.
- (ב) עובר פרק זמן קריטי, בין מעבר הגששים על פני העמדה לאחר ש "הצהירו" באש ובצעקות על נוכחותם וכוונתם, עד לרגע בו מטהרת העמדה. פרק זמן זה מאפשר לאויב, להטיל רימונים ו/או לתפוס עמדות ירי מפתח העמדה, כלפי התעלה.
- (ג) טיהור העמדה ו/או הבונקר ע"י רימון או שניים, איננו בהכרח יעיל, בפרט כשהמדובר בעמדות דמויות האות "ר" או "ח", בהם ימצאו לעתים אגפים שלמים של העמדה, מוגנים בפני ריסוס הרימונים.
- (ד) כניסת המטהר לעמדה גופא – לאחר זריקת הרימון, הרת סכנה מאחר וחיילי האויב, שלא נפגעו אם כתוצאה ממבנה "מחוכם" של העמדה, או מתוך מזל סתם יחסלו את המתפרץ מיד.
- (ה) לא תמיד אפשרי צידוד הרומ"ט של המטהר בתוך הפניות שבעמדות כמו רכבות. ניסיונו המר מראה כי תרגולת זאת, חייבת להשתנות הן מבחינת סדר הפעולות והן מבחינת טכניקת הפעלת כלי-הנשק. יתר על כן, נראה כי יש להזגיש בתרגולת, ירידה עד לפרטי פרטים שהם הם הקובעים את הצלחת טיהורה של העמדה. ניסיונו מורה כי, טיהור עמדה ו/או בונקר חייבים להעשות כלהלן:
- (1) הגשש הראשון, מאתר את פתח העמדה ונעצר מבלי לחלוף על פניו. עדיף סימון שקט לגשש השני על פתח העמדה – ללא צעקה, הגשש השני יטיל ל עמדה לפחות 2 רימונים. זאת תוך כוונה שהרימונים יחולקו מבחינת כיוון ריסוסם על מכסימום שטח בעמדה/מטהר העמדה (וכאן המקום לשקול אם עליו להימנות על חולית הגששים, או על חולית המטהר שאחרי המפקד). לא יכנס לעמדה, אלא יכניס את העוזי בלבד לפתח העמדה (בשום פנים ואופן לא רומ"ט או מקלעון), הוא גופו יעמוד מחוצה לה. הכנסת העוזי לתוך העמדה, תעשה רק ע"י הידיים, כשיד ימין מהווה ציר להכוונת העוזי. בצורה זאת יוכל המטהר לשטוף את העמדה (לפחות את החלק המצוי מקביל לציר הירי) מבלי להסתכן בעצמו. רק לאחר מכן יתפרץ המטהר לעמדה תוך אש נו ספת, ייצמד לקיר מיד ליד הפתח ויארגן את שלב ב' של הטהור. המטהר יאתר ברגע זה את כ יוון התפנית של העמדה (במדה וזאת עמדת "ר" או "ח"), וישלשל רימון אל מעבר לתפנית. רק אח"כ יכניס את ידיו בלבד וישטוף באש את המשך העמדה./וחזור חלילה...
- (2) חולית הגששים חייבת לכן להיות בעיקרה חולית טהור +אבטחה עצמית. ניסיונו מורה שזאת הדרך היעילה ביותר בלחימה.
- (3) כאן המקום להעיר, בדבר חשיבות קיומם של מטעני- חבלה בקרב החוליות המטהרות, לפיצוץ עמדות על יושביהן. קיומם של אלה, ימנע אבידות מיותרות, במידה והעמדות אינן ניתנות לטהור כנ"ל.
- לא פחות חשוב, קיומם כמו גם של "סבל –רימונים" "סבל- מחסניות" ליד מפקד הכוח.
3. בתרגולת המקובלת ליעדים הק יפודים הקונבנציונלים, עסקנו תמיד ב "תעלה-ימנית" ו"תעלה-שמאלית" ולחימה במקביל בתוך שתי תעלות עיקריות – אל עבר הצד השני של היעד, עם אפשרות להכנסת כח נוסף, שינוע בדרוג קל, מאחור, על פני היעד.

בענין זה נדמה שהתרגולת , ואולי יותר מזה , "היעדים המבוצרים" ששמשו לנו לאמונים היו רחוקים ביותר מהיעדים בהם נלחמנו. להלן השגותינו:

- (א) לא תמיד ניתן להבחין , ביעדים אלה , בתעלות ראשיות ו /או מקבילות , לא כל שכן כשהתקיפה נעשית על יעד בלתי מוכר ו/או בלילה.
- (ב) יש הגורסים בינינו , כי במקרים שכאלה עדיפה תקיפה אם באמצעות תעלה כל שהיא ו /או על פני היעד , אל מרכז היעד , והתפצלות הכח מכאן , לעבר כל התעלות המסתעפות מהמרכז.
- בצורה זאת , גדלים הסיכויים הן לט יהורן של כל התעלות , הן למניעת היתקלויות של כוחותינו אלה באלה.
- על מגבלות גישה זאת, אין צורך להרחיב, אך נראה שיש להציגה כפתרון נאות , למצבים הנ"ל.
- (ג) לעתים אין כלל תעלות ראשיות וכל היעד מורכב מ"תסבוכת-קיפודית" של תעלות.
- (ד) "היעדים המבוצרים" ששימשו לנו לאמונים במשך שנים , בחלקי הארץ השונים , היו סכמטיים ביותר. יתר על כן, כולם היו בני אותה דמות. דהיינו: 2 תעלות ראשיות ("ימין" ו"שמאל") לרוב רדודות./מינימום תעלות מקשרות ביניהן (אם בכלל)./עמדות פתוחות ללא כל תקרת ואשנבי ירי ./טיפוס העמדה היה תמיד מסוג העמדה ה "דו-רובאית"./העמדות היו מחוברות לתעלות הראשיות במרחק של 2-5 מ' בלבד עם גישה ישירה מהתעלה לתוכן./לא נמצאו עמדות קשות לא יתור, אם מחוץ לתעלות , אם בצמוד להן./
- מצב זה מנע מהחיילים התרשמות נכונה "מהיעד המבוצר" ומאיך , לא "גירה" את המפקדים בדרגים השונים לפתור בעיות מורכבות בטיהור היעד ולהנחיתם לחיילים.

4. הערה טכנית בעלת חשיבות רבה , הנה יעילותם העצומה של הכדורים הנותבים , בעת הלחימה הן ביום והן בלילה . נראה כי אלמלא קיומם של אלה , במפוזר בתחמושת הרגילה , לא הייתה תצפית ובקרת האש , האישית והיחידתית כה מוצלחת . דווקא בנושא זה של קרבות "מגע" יש להקפיד על ניצול תחמושת נותבת, לכל כלי הנשק.

5. מחדל מצער הנו חוסר "הורדת" לקחי פעולות קודמות בנושא זה לידיעתנו. חוברת המסכמת, למשל, את "פעולת נוקיב" לא הועברה לידיעתנו. יש להבטיח, שינון ודיון, לעתים מזדמנות בן יסיון קרבות מסוג זה , וכמובן סוגים אחרים , להבהרת בעיות תורתיות ומתודיות שונות.

6. ולסיכום:

(א) יש להבדיל בין כיבוש יעד מבוצר ביום לבין כיבוש יעד מבוצר בלילה.

(ב) נראה כי עדיף לפעול בכיבוש יעד מבוצר ביום – בשיטת "הצייד".

(ג) "שיטת הצייד" –

- (1) ירי על מטרות ברורות בלבד.
- (2) תנועה מתגנבת ושקטה ולו גם איטית.
- (3) הסתייעות בלוחמים, הנעים , מחוץ לתעלות, בדרוג קל אחורה מהגשמים,

(ד) יש לשנות את התרגולת בטהור עמדות ו/או בונקרים (יום ולילה). בענין זה מוצע:

(1) הגשש הראשון לא יחלופ על פני פתח העמדה.

- (2) הגשש השני ישלשל מספר רימונים לעמדה.
- (3) טיהור העמדה ייעשה בירי, תוך הכנסת כלי- הירי בלבד.
- (4) בשלב זה יבדוק המטהר באם יש צורך לזרוק רימון נוסף , לפרק נוסף של העמדה וחזור חלילה.
- (5) יש להימנע מטהור עמדה ע"י רומ"ט ו/או מקלעון.
- (6) עם הכ וח המטהר , מאחורי מפקדו , ימצאו מטעני חבלה לפיצוץ עמדות ומ ובילי רימונים ומחסניות.
- (7) חולית הגששים חייבת לפעול איפה, כחולית טהור + אבטחה עצמית.
- (ה) היעדים המבוצרים ששמשו לתרגול, עד כה, היו סכמטיים, בלתי מושלמים וחסרי דמיון. מוצע לשמר מספר "יעדים מבוצרים" של הלגיון, להצגת טיפוסים עיקריים של יעדים קיפודיים (לדוגמה: "הגבעה הצרפתית", "הפעמון", מוצב לטרון) ואת המוצבים המיועדים לתירגול, לבנות בצורה מושלמת עם מכסימום קומבינציות.
- (ו) ב"יעדים קיפודיים", תיתכן תקיפה אל מרכז היעד בתעלות ו/או מחוצה להן וממנו לעברי היעד השונים. במקרים מסויימים עדיפה גישה זאת על הגישה המקובלת.
- (ז) חשיבותה של התחמושת הנותבת , בלחימת לילה ויום , הוכחה כחיונית ביותר לתצפית ובקרת-אש.
- (ח) לקחי יחידות אחרות , בעבר בנושאי לחימה דומים , לא הובאו לידיעתנו , במפורט. יש להרבות, בהעברת חומר כתוב בנידון , וקיום דיונים לעתים מזומנות עד לדרגים הנמוכים ביותר.
7. אין התזכיר מתיימר , אלא להציג את הלקחים הספציפיים שלנו , לאור ניסיוננו המועט בלחימה ב"יעדים מבוצרים".
- יחד עם זאת, תקוותנו כי ההשגות הנ"ל, תזכנה לעיון ודיון בפורומים המתאימים. הננו להמליץ על קיום דיון תורתי , בנושא זה, במסגרת "כלל פיקודית" ו/או צה"לית, בו יציגו המפקדים השונים את השגותיהם בנושא , ובו ישותפו כל מפקדי ה יחידות, שהשתתפו בכבוש "יעדים מבוצרים".

רס"ן יוסי לנגוצקי. מ/216898

מפקד יחידת סיור 90

("הסיירת-הירושלמית")